

DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2025-80-49>

УДК 336.02:339.922(477:4-672ЄС)

ФІНАНСОВА КОНВЕРГЕНЦІЯ ЯК ІНДИКАТОР ІНТЕГРАЦІЙНОЇ ГОТОВНОСТІ УКРАЇНИ ДО ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ

FINANCIAL CONVERGENCE AS AN INDICATOR OF UKRAINE'S INTEGRATION READINESS FOR THE EUROPEAN UNION

Семенов Олексій Сергійовичздобувач третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти,
Державний науково-дослідний інститут інформатизації
та моделювання економікиORCID: <https://orcid.org/0009-0006-9496-5592>**Semenov Oleksii**

State Research Institute of Informatization and Economic Modeling

У статті досліджено фінансову конвергенцію як ключовий індикатор інтеграційної готовності України до Європейського Союзу. Обґрунтовано теоретико-методичні засади оцінювання рівня зближення фінансових систем, визначено взаємозв'язок між макрофінансовою стабільністю, інституційною сумісністю та ефективністю державної політики. Проаналізовано сучасні тенденції гармонізації монетарної й фінансової сфер, виявлено структурні дисбаланси та інституційні обмеження, що стримують процес фінансової інтеграції. Розроблено авторську концептуальну модель оцінювання інтеграційної готовності, яка поєднує когнітивний, аналітичний і функціональний рівні фінансової політики та відображає синтез кількісних і якісних показників конвергенції. Результати дослідження можуть бути використані для вдосконалення стратегічних орієнтирів адаптації фінансової системи України до стандартів ЄС і підвищення її стійкості у післявоєнний період.

Ключові слова: фінансова конвергенція, інтеграційна готовність, євроінтеграція, фінансова політика, фінансова стабільність, монетарна координація, інституційна сумісність, фінансовий нагляд, макрофінансова стабільність, післявоєнне відновлення, адаптація до стандартів ЄС.

The article explores financial convergence as a central indicator of Ukraine's integration readiness for accession to the European Union, combining theoretical generalization with practical analysis of institutional and macro-financial dimensions. The study argues that convergence between national and European financial systems reflects not only macroeconomic stability but also the depth of institutional adaptation, fiscal discipline, and policy coherence within the broader process of European integration. The aim of the research is to develop a scientifically grounded framework for assessing the degree of financial alignment between Ukraine and the EU, emphasizing the interconnection between monetary coordination, regulatory transparency, and fiscal sustainability. Methodologically, the study integrates conceptual analysis and comparative synthesis of convergence models used in EU member and candidate states, allowing for a multidimensional interpretation of financial harmonization. The analysis reveals that, despite progress in exchange rate stabilization, inflation targeting, and banking supervision, Ukraine continues to experience persistent asymmetries—including fiscal imbalance, institutional fragmentation, and incomplete harmonization of financial reporting and oversight systems with EU standards. To address these challenges, the author proposes a three-level conceptual model of integration readiness, which unites cognitive (strategic awareness of convergence goals), analytical (systematic evaluation of parameters and indicators), and functional (implementation of adaptation mechanisms) dimensions. This model integrates quantitative and qualitative indicators of financial harmonization, forming a comprehensive framework for assessing convergence dynamics. The results highlight that deepening fiscal coordination, enhancing monetary cooperation, and strengthening institutional capacity are essential prerequisites for sustainable convergence and macro-financial stability. The findings also emphasize the importance of financial convergence in supporting Ukraine's post-war recovery and building resilience within the European financial space. The proposed framework offers practical value for policymakers by serving as a diagnostic tool for monitoring financial reforms and guiding long-term integration strategies aimed at improving competitiveness and institutional readiness in accordance with EU standards.

Keywords: financial convergence, integration readiness, European integration, financial policy, fiscal stability, monetary coordination, institutional compatibility, financial supervision, macro-financial stability, post-war recovery, adaptation to EU standards.

Постановка проблеми. У сучасних умовах трансформації глобальної фінансової архітектури та ускладнення взаємозв'язків між національними економіками проблема фінансової конвергенції набуває особливої актуальності. Євроінтеграційний курс України зумовлює необхідність формування такої фінансово-бюджетної політики, яка б не лише забезпечувала внутрішню макроекономічну стабільність, але й відповідала європейським критеріям інтеграційної готовності. Рівень зближення фінансових інститутів, ринків, інструментів та регуляторних практик визначає глибину участі країни в європейському фінансовому просторі, а отже, є критичним чинником економічного суверенітету та довгострокової стабільності.

Після початку повномасштабної війни фінансова система України зазнала істотних структурних деформацій, що посилює дисбаланс між бюджетною, монетарною та борговою політикою. Водночас у рамках післявоєнного відновлення і поглиблення співпраці з Європейським Союзом постає потреба у переосмисленні ролі фінансової конвергенції як стратегічного індикатора готовності країни до вступу в єдиний економічний простір. Саме фінансова конвергенція, на відміну від формальних правових або політичних критеріїв, дає можливість оцінити ступінь інтеграції України до європейського фінансового середовища з точки зору ефективності ринкових механізмів, гнучкості регуляторної політики та стійкості фінансових інститутів.

Попри значну кількість досліджень, присвячених питанням фіскальної гармонізації, бюджетної дисципліни чи макроекономічної стабільності, комплексне осмислення фінансової конвергенції як індикатора інтеграційної готовності України залишається недостатньо розробленим. Більшість праць зосереджується на аналізі окремих аспектів – таких як валютна стабільність, боргове навантаження, динаміка ВВП чи податкові реформи, – однак не розглядає їх у системній взаємодії як елементів єдиного фінансового контуру. Відтак виникає наукова потреба у створенні узагальненої когнітивно-моделювальної рамки, яка б відображала логіку зближення фінансової системи України з європейською, виявляла ключові чинники відставання та зони потенційного прискорення інтеграційних процесів.

Таким чином, актуальність проблеми зумовлена як практичною потребою оцінювання інтеграційної готовності України у фінансовому вимірі, так і теоретичною необхідністю

уточнення понятійного апарату фінансової конвергенції. Її дослідження дозволить визначити не лише рівень відповідності національної фінансової системи стандартам ЄС, але й перспективи її подальшого розвитку в контексті формування стійкої моделі післявоєнного економічного відновлення.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Фінансова конвергенція дедалі частіше розглядається у світовій науці як ключовий індикатор інтеграційних процесів у межах глобальної економіки. У працях Z. Zhao, D. Han, S. Pal, M. K. Mahalik та G. Gozgor [1] обґрунтовано, що фінансовий розвиток і ступінь відкритості економіки визначають темпи зближення фінансових систем країн. M. Feldkircher і K. Klieber [2] наголошують, що успішна конвергенція можлива лише за умови узгодженості монетарної та фіскальної політики. Подібну взаємозалежність між фінансовою інтеграцією й економічним зростанням виявили A. Nassani, M. Imran, S. Khan, K. Zaman, H. R. Khan та M. Haffar [3], підкреслюючи роль інвестиційних потоків і технологічного трансферу. Дослідження J. Shen, Y. Liu та R. L. Ibrahim [4] зосереджується на гетерогенності фінансових систем і її впливі на сталий розвиток, а M. Licchetta та G. Mattozzi [5] показують, що макроекономічна конвергенція в ЄС залежить від синхронізації бюджетних орієнтирів держав.

У звітах Європейської комісії [6] систематизовано критерії реальної та номінальної конвергенції, а у доповіді Convergence Blended Finance [7] фінансова взаємодія розглядається крізь призму змішаних механізмів інвестування у сталий розвиток. Українські дослідники А. О. Задоя, А. С. Магдич і О. А. Задоя [8] визначають систему макроекономічних показників для оцінювання валютно-фінансової конвергенції. Питання стабільності валютного ринку та ролі НБУ аналізують Т. Хмеловський, С. Майданюк і Є. Малишко [9], а О. Гетманенко та М. Гелюта [10] оцінюють ефективність банківського сектору як основи конвергенційних процесів.

У сфері фіскальної гармонізації І. С. Мурашко [11] досліджує податкову конвергенцію як елемент інтеграційної політики, тоді як В. Король і О. Небильцова [12] вивчають зближення регуляторних норм корпоративної звітності. Роль транскордонної співпраці у фінансовій інтеграції обґрунтовує В. І. Головачанська [13]. Комплексну оцінку рівня економічної інтеграції України подають колективна монографія під ред. О. О. Борзенко [14] та звіт Центру Разумкова [15]. Дослідження Є. Саве-

льєва і Г. Смалюка [16] висвітлює економічну конвергенцію у форматі взаємодії з Вишеградською групою, а Г. Гапоненко і Д. Куликовська [17] аналізують процес зближення енергетичних ринків. Концептуальне осмислення фінансової конвергенції в управлінському контексті подано С. Жукевичем [18], який розглядає її як складову нової парадигми економічного управління.

Узагальнення наукових підходів засвідчує, що фінансова конвергенція розуміється не лише як зближення макроекономічних показників, а як комплексна взаємодія фінансових, інституційних і структурних чинників, що визначають інтеграційну спроможність України в європейському фінансовому просторі.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Попри значний науковий інтерес до теми фінансової конвергенції, окремі аспекти цього процесу в контексті євроінтеграційного курсу України залишаються недостатньо опрацьованими. Більшість наявних досліджень зосереджується на аналізі макроекономічних показників або окремих елементів фінансової політики, не формуючи цілісного уявлення про системну взаємодію між бюджетною, монетарною та інституційною складовими конвергенції. У зарубіжній літературі увага переважно приділяється загальним закономірностям зближення фінансових ринків у межах Європейського Союзу, тоді як специфіка країн-кандидатів, зокрема України, досліджена фрагментарно. Недостатньо розкрито механізми, через які фінансова конвергенція впливає на інтеграційну готовність у довгостроковій перспективі, а також не окреслено межі взаємозв'язку між фінансовою стійкістю, бюджетною збалансованістю та структурною адаптивністю економіки.

В українській науковій дискусії бракує робіт, які б інтегрували фінансові, фінансові та регуляторні фактори в єдину модель оцінювання рівня інтеграційної готовності. Переважна частина публікацій спрямована на вивчення окремих показників – валютної стабільності, боргового навантаження чи податкової гармонізації – без формування методології комплексної оцінки фінансової конвергенції. Також не розроблено когнітивно-моделювальний підхід, який дозволив би описати логіку зближення фінансових систем України та Європейського Союзу з урахуванням асиметрії інституційного розвитку та наслідків воєнних трансформацій. У цьому контексті актуальним залишається завдання побудови концептуальної моделі фінансової конверген-

ції, здатної відображати не лише економічні параметри, а й рівень управлінської та нормативної сумісності, що визначає реальну інтеграційну спроможність України.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Метою статті є розроблення науково обґрунтованого підходу до визначення фінансової конвергенції як індикатора інтеграційної готовності України до Європейського Союзу. Для її досягнення передбачено: уточнити теоретичні засади поняття фінансової конвергенції та її взаємозв'язку з євроінтеграційними процесами; систематизувати сучасні наукові підходи до оцінювання рівня зближення фінансових систем; ідентифікувати структурні, інституційні та макроекономічні чинники, що зумовлюють динаміку конвергенційних процесів; проаналізувати специфіку формування фінансової політики України у контексті адаптації до європейських стандартів; обґрунтувати когнітивно-моделювальний підхід до інтерпретації фінансової конвергенції як комплексного багаторівневого процесу; а також сформувати концептуальну модель оцінювання інтеграційної готовності, яка може бути використана для діагностики ефективності фінансово-бюджетної політики на етапі післявоєнного відновлення та поступового наближення до фінансової архітектури Європейського Союзу.

Виклад основного матеріалу дослідження. Сучасні тенденції трансформації фінансової архітектури Європейського Союзу свідчать про поступовий перехід від статичної моделі макроекономічної стабільності до динамічної системи адаптивної інтеграції, у межах якої фінансова конвергенція набуває рис багатовимірного явища. Вона охоплює не лише узгодження фінансових і монетарних параметрів, але й інтеграцію фінансових інститутів, гармонізацію регуляторних норм, уніфікацію стандартів корпоративного управління та підвищення ефективності інвестиційних потоків. Такий підхід формує основу для переходу від політики «формальної відповідності критеріям» до політики «функціональної сумісності», що визначає реальний рівень інтеграційної готовності країни.

Фінансова конвергенція, у цьому контексті, може бути інтерпретована як процес і водночас результат структурного наближення фінансової системи України до європейських стандартів. Для оцінювання цього процесу запропоновано аналітичну схему, що включає три взаємопов'язані блоки: інституційний, макроекономічний і регуляторно-фінансовий.

Кожен блок відображає окрему площину інтеграційної динаміки, а сукупно вони формують систему діагностики фінансової адаптації держави до вимог ЄС.

Передусім необхідно оцінити ступінь зближення фінансових інститутів та ринкових структур. У цьому контексті проведено порівняльний аналіз ключових параметрів фінансової системи України з агрегованими показниками країн ЄС.

Результати, наведені у таблиці 1, засвідчують, що ключовими стримувальними чинниками фінансової конвергенції України з ЄС залишаються нерівномірність розвитку інституційних механізмів та відсутність цілісної системи фінансового нагляду. Незалежність центрального банку, попри нормативне закріплення, залишається обмеженою впливом політичних та кризових чинників, що знижує передбачуваність монетарних рішень. Фондовий ринок характеризується низькою капіталізацією, обмеженою кількістю емітентів і низькою ліквідністю, що не відповідає вимогам європейських ринкових стандартів.

Диверсифікація фінансових інститутів перебуває на початковому етапі: банківський сектор суттєво домінує над небанківськими установами, тоді як пенсійні та страхові

фонди, інвестиційні компанії й фінтех-сегмент не сформували достатньої глибини для підтримання довгострокових ресурсів. Регуляторна інтегрованість поки що фрагментарна, що ускладнює гармонізацію українського фінансового законодавства з аспис ЄС і знижує ефективність міжінституційної координації.

Страховий ринок залишається недорозвинулим, із низькою щільністю премій та обмеженим асортиментом страхових продуктів. Водночас система фінансового моніторингу поступово наближається до європейських стандартів, хоча її інституційна спроможність потребує посилення. Рівень цифровізації фінансової сфери оцінюється як середній: прогрес досягнуто у сфері платіжних сервісів, однак ринок капіталу й страхові інструменти залишаються технологічно інертними.

Водночас помітною залишається асиметрія інституційної прозорості між українською та європейською фінансовими системами. В Україні створено базові інструменти відкритості – публічні звіти фінансових установ, реєстри бенефіціарів, електронне урядування, – однак практики корпоративного розкриття інформації, внутрішнього аудиту та незалежного нагляду ще не досягли систем-

Таблиця 1

**Порівняльна характеристика інституційних компонентів
фінансової системи України та країн ЄС**

Показник	Характеристика для України	Орієнтир ЄС	Відхилення	Висновок
Незалежність центрального банку	Обмежена політичними ризиками	Висока	Суттєве	Недостатня стабільність
Розвиток фондового ринку	Низький рівень капіталізації	Високий рівень ліквідності	Значне	Потребує стимулювання
Диверсифікація фінансових інститутів	Переважає банківський сектор	Розвинені небанківські установи	Середнє	Часткова адаптація
Регуляторна інтегрованість	Фрагментарна	Системна	Суттєве	Необхідна гармонізація
Розвиток страхового ринку	Початковий етап	Збалансований сектор	Високе	Відставання
Система фінансового моніторингу	Розбудовується	Високий рівень відповідності FATF	Середнє	Позитивна динаміка
Рівень фінансової цифровізації	Середній	Високий	Помірне	Потребує інвестицій
Інституційна прозорість	Низька	Висока	Суттєве	Ключова зона вдосконалення

Джерело: сформовано автором

ного рівня інтегрованості, властивого країнам ЄС. Це не свідчить про низький рівень прозорості загалом, але вказує на необхідність подальшої інституційної гармонізації стандартів управління, звітності та регуляторного нагляду.

Узагальнюючи результати, можна зазначити, що основними обмеженнями фінансової конвергенції залишаються структурна неоднорідність фінансового сектору, часткова координація регуляторів та недостатня диверсифікація фінансових посередників. Водночас позитивну динаміку демонструють напрямки цифровізації, зміцнення фінансового моніторингу та розвиток небанківського сегмента. Отже, ключовим завданням подальшої інтеграції має стати створення цілісної архітектури фінансового нагляду й підвищення взаємодії між секторальними інститутами, що забезпечить поступовий перехід від формальної до функціональної сумісності фінансових систем України та ЄС.

Другий етап дослідження передбачав оцінку макрофінансових пропорцій, які визначають реальну здатність України до синхроні-

зації бюджетної, боргової та монетарної політики з параметрами ЄС.

Отримані результати свідчать, що макрофінансова динаміка України характеризується суперечливими тенденціями, які водночас відображають процес стабілізації та структурної вразливості. Насамперед, фіскальна розбалансованість та зростаюче боргове навантаження залишаються основними зонами ризику для інтеграційної готовності. Перевищення граничного рівня дефіциту бюджету й частки державного боргу у ВВП свідчить про високий ступінь залежності від зовнішніх джерел фінансування, що обмежує маневр державної фінансової політики. Проте важливо відзначити, що у контексті воєнної економіки поточні параметри мають скоріше адаптивний, ніж критичний характер, оскільки виконують функцію підтримання макрофінансової стійкості в умовах шокowego середовища.

Інфляційна динаміка демонструє ознаки стабілізації, що є позитивним сигналом для наближення до європейських номінальних критеріїв. Зниження інфляційних очікувань у поєднанні з поступовою лібералізацією

Таблиця 2

Оцінка макрофінансових параметрів фінансової конвергенції України

Параметр	Орієнтир ЄС	Поточний стан в Україні	Тенденція	Коментар
Бюджетний дефіцит, % ВВП	$\leq 3 \%$	7,0	Нестабільна	Потребує фіскальної корекції
Державний борг, % ВВП	$\leq 60 \%$	82	Висхідна	Залежність від зовнішніх запозичень
Інфляція, %	$\leq 2,0-3,0$	8,5	Знижується	Частково контрольована
Облікова ставка, %	2–4	14	Висока	Антиінфляційний тиск
Інвестиції у ВВП, %	≥ 20	13	Зростає повільно	Недостатня активність
Валютна стабільність	Помірна волатильність	Залежна від НБУ	Відновлюється	Під контролем
Потоки прямих іноземних інвестицій	Стабільні	Нерівномірні	Відновлюються	Низька довіра
Експорт фінансових послуг	Зростаючий тренд	Обмежений	Низький	Потребує лібералізації
Довіра до банківської системи	Висока	Помірна	Підвищується	Позитивна динаміка
Доступ до кредитних ресурсів	Широкий	Обмежений	Поліпшується	Потребує державних гарантій

Джерело: сформовано автором

валютного ринку формує умови для переходу від фази кризового управління до фази контрольованої монетарної адаптації. Високий рівень облікової ставки, з одного боку, стримує інвестиційну активність, але, з іншого – виконує компенсаторну функцію, забезпечуючи внутрішню привабливість гривневих інструментів і запобігаючи надмірному відтоку капіталу.

Показники інвестиційної активності та прямих іноземних інвестицій залишаються нижчими за середньоєвропейські орієнтири, однак спостерігається поступове відновлення довіри до національної фінансової системи. Важливу роль у цьому процесі відіграють стабільність валютного курсу, розвиток інструментів державного гарантування та активізація проєктів міжнародної технічної допомоги. Зростання довіри до банківської системи є індикатором поступового зміцнення фінансової стійкості, що підтверджує ефективність політики НБУ з рекапіталізації та очищення сектору.

Водночас доступ до кредитних ресурсів залишається обмеженим, особливо для малого та середнього бізнесу, що гальмує

структурне оновлення економіки. Ця обставина свідчить про необхідність поєднання монетарної стабільності з політикою стимулювання інвестиційного попиту, зокрема через механізми пільгового фінансування та інститути розвитку.

Узагальнюючи результати, можна констатувати, що Україна поступово переходить від етапу макрофінансової стабілізації до фази часткової структурної конвергенції. Позитивні тенденції інфляційного контролю та валютної стабільності формують базис для середньострокового зближення з європейськими параметрами, проте фіскальна дисципліна, боргова безпека та інвестиційна активність залишаються ключовими викликами, що визначатимуть реальний темп інтеграційного зближення з фінансовою системою ЄС.

Для узагальнення результатів розроблено комплексну матрицю оцінювання фінансової конвергенції, що інтегрує інституційні, макрофінансові та регуляторні індикатори у єдину систему діагностики.

Структура матриці фінансової конвергенції відображає поєднання восьми ключових

Таблиця 3

Матриця оцінювання рівня фінансової конвергенції України з ЄС

Напрямок	Ключові показники	Поточна оцінка	Потенціал зближення	Загальний індекс
Інституційна інтеграція	Незалежність регулятора, прозорість, цифровізація	0,45	0,65	0,55
Фіскальна стабільність	Дефіцит, борг, доходи бюджету	0,42	0,70	0,56
Монетарна політика	Інфляція, облікова ставка, валютна стабільність	0,60	0,75	0,68
Розвиток фінансового сектору	Капіталізація, небанківські установи, інноваційні інструменти	0,48	0,72	0,60
Інвестиційна активність	Прямі іноземні інвестиції, приватні фонди	0,40	0,68	0,54
Інституційна сумісність	Гармонізація нормативів, корпоративне управління	0,44	0,74	0,59
Транскордонна взаємодія	Фінансове співробітництво, гранти, технічна допомога	0,58	0,78	0,68
Рівень довіри	Соціально-економічна стабільність, очікування бізнесу	0,50	0,70	0,60
Загальна інтеграційна готовність	Середнє значення індикаторів	–	–	0,60
Орієнтир ЄС	–	–	–	1,00
Відносний рівень відповідності	–	–	–	60 %

Джерело: сформовано автором

напрямів оцінювання, що охоплюють інституційні, фінансові, монетарні, інвестиційні та регуляторні параметри. Кожен блок містить три показники: поточну оцінку, потенціал зближення та узагальнений індекс, який відображає рівень наближення до європейських стандартів на момент дослідження. Дев'ятий рядок – «Загальна інтеграційна готовність» – не має окремих поточних чи прогнозних значень, оскільки є агрегованим результатом попередніх оцінок і відображає інтегральний індекс (0,60), що визначає середню міру фінансової адаптації. Десятий рядок – «Орієнтир ЄС» – виконує роль еталонного значення (1,00), з яким співвідносяться усі інші параметри, тоді як одинадцятий рядок – «Відносний рівень відповідності» – демонструє частку досягнутого зближення, розраховану як відношення інтегрального індексу України до еталонного рівня Європейського Союзу (60 %).

Отримані результати свідчать, що поточний рівень фінансової конвергенції України з ЄС становить близько 60 %, що вказує на середній ступінь інтеграційної готовності. Найбільш динамічно розвиваються напрямки монетарної політики та транскордонної взаємодії, тоді як фінансова стабільність, інституційна сумісність і розвиток фінансового сектору залишаються зонами стратегічного вдосконалення. Така конфігурація свідчить про поступове зміщення акцентів від стабілізаційних заходів до структурних реформ, що мають забезпечити довгострокову сумісність української фінансової системи з нормативно-економічною моделлю Європейського Союзу.

Отже, узагальнення результатів матриці дає підстави для формування розширеного концептуального підходу до вимірювання фінансової конвергенції як багатовимірного й динамічного процесу, що охоплює не лише структурні зміни у фінансовій системі, а й інституційні, нормативно-правові та поведінкові аспекти інтеграційної готовності держави. Такий підхід дозволяє розглядати фінансову конвергенцію не як одномоментне узгодження показників, а як поступовий процес гармонізації стратегічних орієнтирів, методів регулювання, управлінських практик і стандартів прозорості з нормами Європейського Союзу. Водночас він забезпечує комплексне розуміння взаємозв'язку між макророзвитком фінансової системи, якістю інституційного середовища та ефективністю реалізації державної фінансової політики в контексті євроінтеграції.

Для забезпечення подальшого зближення та кількісного вимірювання ступеня інтеграційної готовності запропоновано авторську концептуальну модель оцінювання (рис. 1). Вона ґрунтується на синтезі трьох взаємопов'язаних рівнів, що відображають логіку переходу від стратегічного усвідомлення до практичної реалізації фінансових реформ: когнітивного – який передбачає усвідомлення мети інтеграції та формування ціннісно-цільових орієнтирів фінансової політики; аналітичного – спрямованого на оцінку структурних параметрів, ключових індикаторів і рівня узгодженості фінансових інститутів; та функціонального – що охоплює впровадження інструментів адаптації, механізмів регуляторної гармонізації й практик інституційної взаємодії. Така модель створює підґрунтя для побудови системи моніторингу конвергенційних процесів, здатної поєднати теоретичні засади, аналітичну діагностику та практичну реалізацію фінансових реформ у межах європейського інтеграційного простору.

Ця модель дозволяє поєднати кількісні показники з якісними індикаторами інституційної узгодженості, відобразити взаємозалежність між стабільністю фінансової системи, ефективністю державної політики та готовністю до участі у спільному європейському фінансовому просторі. Вона є логічним підсумком проведеного дослідження та водночас практичним інструментом для оцінки результативності інтеграційних реформ у фінансовому секторі України.

Висновки. У результаті проведеного дослідження поглиблено теоретичне розуміння фінансової конвергенції як визначального чинника інтеграційної готовності України до Європейського Союзу. Обґрунтовано, що ефективність зближення національної фінансової системи з європейською визначається не лише рівнем макроекономічної стабільності, а й глибиною інституційної сумісності, прозорістю регуляторного середовища та здатністю забезпечувати стійку координацію фінансової й монетарної політики. Виявлено, що структурна асиметрія у фінансовій сфері, фінансова розбалансованість і фрагментарність нормативного узгодження залишаються головними обмеженнями для досягнення високого рівня інтеграційної відповідності.

Здійснений аналіз продемонстрував, що позитивна динаміка валютної стабільності, зниження інфляційних очікувань і поступова гармонізація фінансового нагляду створюють передумови для переходу України від адап-

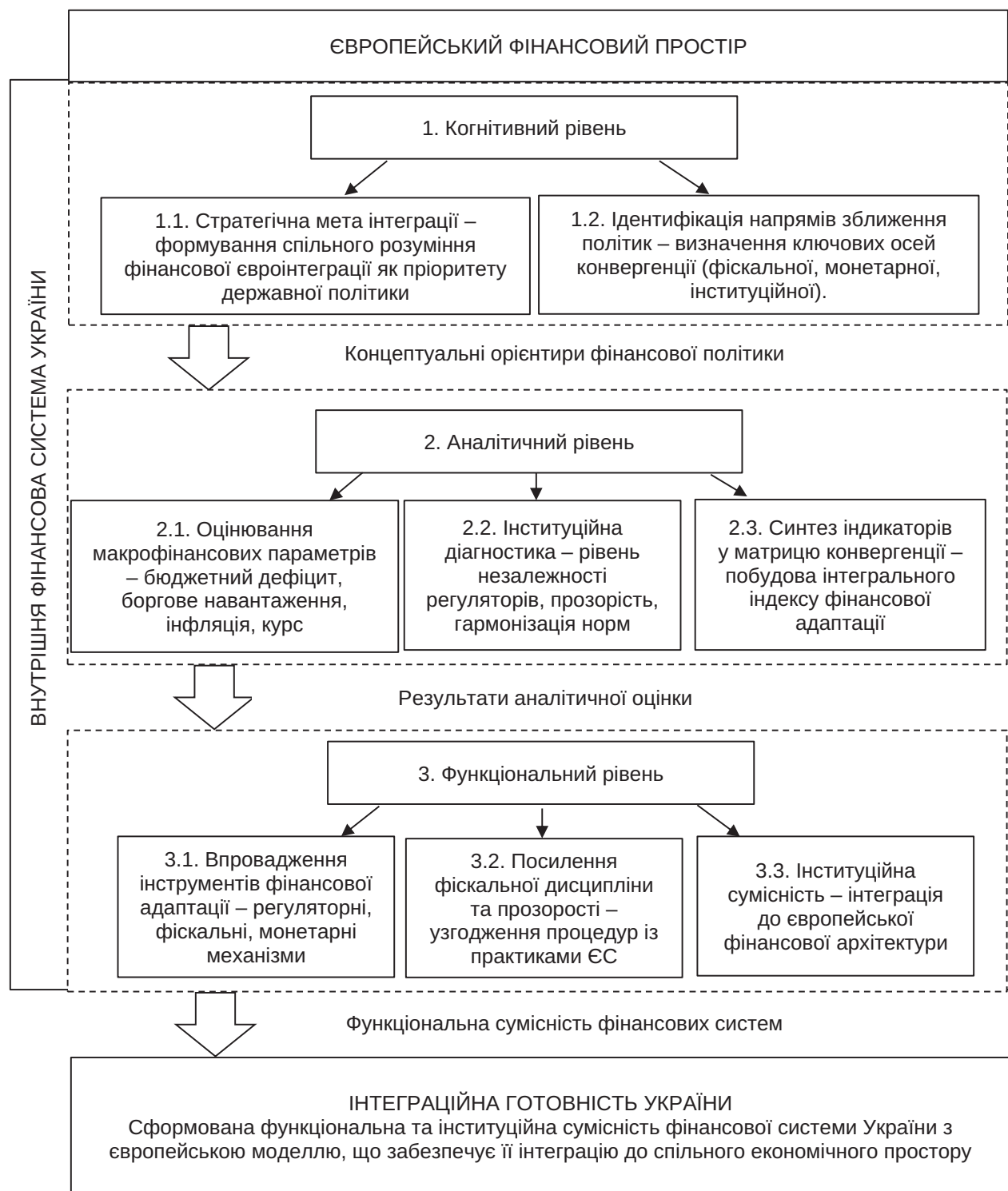

Рис. 1. Концептуальна модель оцінювання інтеграційної готовності України до ЄС через призму фінансової конвергенції

Джерело: сформовано автором

таційного до функціонально збалансованого етапу конвергенції. Розроблена модель інтеграційної готовності дозволила синтезувати когнітивний, аналітичний і функціональний рівні фінансової політики в єдину систему

оцінювання, де якісні індикатори інституційної узгодженості доповнюють кількісні параметри макрофінансової стабільності. Такий підхід забезпечує комплексне бачення процесів зближення й може використовуватися

як методична основа для періодичної діагностики стану фінансової адаптації України до стандартів ЄС.

Практичне значення отриманих результатів полягає у можливості застосування моделі для стратегічного планування фінансових реформ, прогнозування темпів зближення та визначення пріоритетних напрямів інституцій-

ного вдосконалення. Подальші дослідження доцільно спрямувати на розроблення кількісної шкали оцінювання фінансової конвергенції, апробацію запропонованих підходів у порівняльному вимірі з країнами Центрально-Східної Європи та аналіз впливу інтеграційної готовності на соціально-економічну стійкість у післявоєнний період.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Zhao Z., Han D., Pal S., Mahalik M. K., Gozgor G. Financial Development Convergence: Evidence from Top and Bottom Globalised Developing Economies. *Emerging markets finance and trade*. 2024. Vol. 60 (8). 1599–1622. DOI: <https://doi.org/10.1080/1540496X.2023.228430>
2. Feldkircher M., Klieber K. Integration or fragmentation? A closer look at euro area financial markets. *Economics* 2024, Chapter 19. 2024. P. 443–469. DOI: <https://doi.org/10.4337/9781803926377.00029>
3. Nassani A. A., Imran M., Khan S., Zaman K., Khan H. R., Haffar M. Financial integration and economic growth: impact of renewable energy investments, technology transfer, and climate change on Europe and central Asian economies. *Financial Innovation*. 2025. Vol. 11:41. DOI: <https://doi.org/10.1186/s40854-024-00733-0>
4. Shen J., Liu Y., Ibrahim R. L. Is Financial Development Heterogeneity Promoting or Retarding Sustainable Development in Africa? *Sustainable Development*. 2025. Vol. 3 (44). P. 5545–5566. DOI: <https://doi.org/10.1002/sd.3407>
5. Licchetta M., Mattozzi G. Convergence in GDP per Capita in the Euro Area and the EU at the Time of COVID-19. *Intereconomics*. 2023. Vol. 58 (1). P. 43 – 51. DOI: <https://doi.org/10.2478/ie-2023-0012>
6. Convergence Report 2024. European Commission. Institutional Paper 294. June 2024. *Brussels. PDF*. 176 pp. DOI: [:10.2765/77665](https://doi.org/10.2765/77665)
7. Convergence Blended Finance (2024). The State of Blended Finance 2024. Convergence Report. 93 p. URL: <https://surl.li/yfiirg>
8. Задоя А. О., Магдич А. С., Задоя О. А. Макроекономічні критерії валютно-фінансової конвергенції: орієнтири для України. *Академічний огляд*. 2022. № 2 (57). С. 7 – 23. DOI: [10.32342/2074-5354-2022-2-57-1](https://doi.org/10.32342/2074-5354-2022-2-57-1)
9. Хмеловський Т., Майданюк С., Малишко Є. Аналіз ефективності втручань НБУ у валютний ринок для регулювання курсу гривні. *Економіка та суспільство*. 2025. № 74. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2025-74-118>
10. Гетманенко О., Гелюта М. Сучасний стан показників української банківської системи. *Економіка та суспільство*. 2025. № 74. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2025-74-147>
11. Мурашко І. С. Конвергенція податкових систем ЄС та України як інструмент інтеграційної політики: аналітичний дискурс сучасних викликів та стратегічних перспектив фіскальної уніфікації. *Київський часопис права*. 2025. № 1. С. 114–120. DOI: <https://doi.org/10.32782/kij/2025.1.17>
12. Король В., Небильцова О. Конвергенція законодавства ЄС та України щодо критеріїв класифікації суб'єктів звітування зі сталого розвитку. *Збірник наукових праць «Приватне право і підприємництво»*. 2025. Вип. 25. С. 168–176. DOI: <https://doi.org/10.32849/2409-9201.2025.25.18>
13. Головчанська В. І. Концептуальні засади формування фінансово-організаційного механізму транскордонного співробітництва в умовах європейської інтеграції України. *Український журнал прикладної економіки та техніки*. 2025. Том 10. № 1. С. 399–404. DOI: <https://doi.org/10.36887/2415-8453-2025-1-69>
14. Оцінка інтеграції України до європейського економічного простору: колективна монографія за заг. ред. д.е.н., проф. О. О. Борзенко; НАН України, ДУ «Інститут економіки та прогнозування НАН України». Київ, 2021. 486 с. URL: https://www.researchgate.net/profile/Yuri-Kindzerski/publication/360447510_Assessment_of_Ukraine's_integration_into_the_European_Economic_Area_in_Ukrainian/links/627684b52f9ccf58eb357a94/Assessment-of-Ukraines-integration-into-the-European-Economic-Area-in-Ukrainian.pdf
15. Секторальна інтеграція України до ЄС: передумови, перспективи, виклики. Київ: Центр Разумкова, Видавництво «Заповіт». 2020. 100 с. URL: https://razumkov.org.ua/uploads/article/2021_sektor_eu_ukr.pdf
16. Савельєв Є., Смалюк Г. Економічна конвергенція на євроінтеграційному просторі в контексті відносин України та Вишеградської четвірки. *Журнал європейської економіки*. 2019. Т. 18, № 4. С. 372–386. URL: <http://dspace.tneu.edu.ua/handle/316497/38231>
17. Гапоненко Г. І., Куликовська Д. Н. Перспективи конвергенції вітчизняного та європейського енергетичних ринків в контексті євроінтеграції України. *Вісник ХНУ імені В. Н. Каразіна. Серія «Міжнародні відносини. Економіка. Краєзнавство. Туризм»*. 2019. Вип. 9. С. 11–17. DOI: [10.26565/2310B9513B2019B9B01](https://doi.org/10.26565/2310B9513B2019B9B01)

18. Жукевич С. Конвергенція фінансового аналізу в новітній парадигмі управління: візуалізація його генштальту та основні концепти. *Вісник економіки*. 2025. № 1. С. 199–215. DOI: 10.35774/visnyk2025.01.199

REFERENCES:

1. Zhao, Z., Han, D., Pal, S., Mahalik, M. K., & Gozgor, G. (2024). Financial development convergence: Evidence from top and bottom globalised developing economies. *Emerging Markets Finance and Trade*, 60(8), 1599–1622. <https://doi.org/10.1080/1540496X.2023.228430>
2. Feldkircher, M., & Klieber, K. (2024). Integration or fragmentation? A closer look at euro area financial markets. *Economics*, Chapter 19, 443–469. <https://doi.org/10.4337/9781803926377.00029>
3. Nassani, A. A., Imran, M., Khan, S., Zaman, K., Khan, H. R., & Haffar, M. (2025). Financial integration and economic growth: Impact of renewable energy investments, technology transfer, and climate change on Europe and Central Asian economies. *Financial Innovation*, 11(41). <https://doi.org/10.1186/s40854-024-00733-0>
4. Shen, J., Liu, Y., & Ibrahim, R. L. (2025). Is financial development heterogeneity promoting or retarding sustainable development in Africa? *Sustainable Development*, 44(3), 5545–5566. <https://doi.org/10.1002/sd.3407>
5. Licchetta, M., & Mattozzi, G. (2023). Convergence in GDP per capita in the Euro Area and the EU at the time of COVID-19. *Intereconomics*, 58(1), 43–51. <https://doi.org/10.2478/ie-2023-0012>
6. European Commission. (2024). Convergence Report 2024 (Institutional Paper No. 294). Brussels. <https://doi.org/10.2765/77665>
7. Convergence Blended Finance. (2024). The State of Blended Finance 2024. Convergence Report. <https://surl.li/yfiirg>
8. Zadoia, A. O., Mahdich, A. S., & Zadoia, O. A. (2022). Makroekonomichni kryterii valiutno-fiansovoi konverhentsii: orientyry dlia Ukrainy [Macroeconomic criteria of monetary-financial convergence: benchmarks for Ukraine]. *Akademichnyi ohliad – Academic Review*, 2(57), 7–23. <https://doi.org/10.32342/2074-5354-2022-2-57-1>
9. Khmelovskiy, T., Maidaniuk, S., & Malysko, Ye. (2025). Analiz efektyvnosti vtruchan NBU u valiutnyi rynok dlia rehuliuвання курсу hryvni [Analysis of the NBU's interventions in the foreign exchange market to regulate the hryvnia rate]. *Ekonomika ta suspilstvo – Economics and Society*, (74). <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2025-74-118>
10. Hetmanenko, O., & Heliuta, M. (2025). Suchasnyi stan pokaznykiv ukrainskoi bankivskoi systemy [Current state of indicators of the Ukrainian banking system]. *Ekonomika ta suspilstvo – Economics and Society*, (74). <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2025-74-147>
11. Murashko, I. S. (2025). Konverhentsiia podatkovykh system YeS ta Ukrainy yak instrument intehtatsiinoi polityky: analitychnyi dyskurs suchasnykh vyklykiv ta stratehichnykh perspektiv fiskalnoi unifikatsii [Convergence of EU and Ukrainian tax systems as a tool of integration policy: analytical discourse of current challenges and strategic prospects of fiscal unification]. *Kyivskiy chasopys prava – Kyiv Journal of Law*, (1), 114–120. <https://doi.org/10.32782/klj/2025.1.17>
12. Korol, V., & Nebyltsova, O. (2025). Konverhentsiia zakonodavstva YeS ta Ukrainy shchodo kryteriiv klasyfikatsii subiektiv zvituvannya zi staloho rozvytku [Convergence of EU and Ukrainian legislation on classification criteria for sustainability reporting entities]. *Pryvatne pravo i pidpriemnytstvo – Private Law and Entrepreneurship*, (25), 168–176. <https://doi.org/10.32849/2409-9201.2025.25.18>
13. Holovchanska, V. I. (2025). Kontseptualni zasady formuvannya finansovo-orhanizatsiinoho mekhanizmu transkordonnoho spivrobitnytstva v umovakh yevropeiskoi intehtatsii Ukrainy [Conceptual principles of forming the financial-organizational mechanism of cross-border cooperation under Ukraine's European integration]. *Ukrainskyi zhurnal prykladnoi ekonomiky ta tekhniky – Ukrainian Journal of Applied Economics and Technology*, 10(1), 399–404. <https://doi.org/10.36887/2415-8453-2025-1-69>
14. Borzenko, O. O. (Ed.). (2021). Otsinka intehtatsii Ukrainy do yevropeiskoho ekonomichnoho prostoru: kolektyvna monohrafiia [Assessment of Ukraine's integration into the European Economic Area: collective monograph]. Kyiv: Instytut ekonomiky ta prohnozuvannya NAN Ukrainy. https://www.researchgate.net/publication/360447510_Assessment_of_Ukraine's_integration_into_the_European_Economic_Area_in_Ukrainian
15. Tsentrazumkova. (2020). Sektoralna intehtatsiia Ukrainy do YeS: peredumovy, perspektivy, vyklyky [Sectoral integration of Ukraine into the EU: prerequisites, prospects, challenges]. Kyiv: Vydavnytstvo “Zapovit”. https://razumkov.org.ua/uploads/article/2021_sektor_eu_ukr.pdf
16. Saveliyev, Ye., & Smaliuk, H. (2019). Ekonomichna konverhentsiia na yevrointehtatsiinomu prostori v konteksti vidnosyn Ukrainy ta Vyshehradskoi chetvirky [Economic convergence in the European integration area in the context of Ukraine–Visegrad Group relations]. *Zhurnal yevropeiskoi ekonomiky – Journal of European Economy*, 18(4), 372–386. <http://dspace.tneu.edu.ua/handle/316497/38231>

17. Haponenko, H. I., & Kulykovska, D. N. (2019). Perspektyvy konverhentsii vitchyznianoho ta yevropeiskoho enerhetychnykh rynkiv v konteksti yevrointehratsii Ukrainy [Prospects for convergence of domestic and European energy markets in the context of Ukraine's European integration]. *Visnyk Kharkivskoho natsionalnoho universytetu imeni V. N. Karazina. Serii: Mizhnarodni vidnosyny. Ekonomika. Kraieznavstvo. Turyzm – Bulletin of V. N. Karazin Kharkiv National University. Series: International Relations. Economics. Country Studies. Tourism*, (9), 11–17. <https://doi.org/10.26565/2310B9513B2019B9B01>

18. Zhukevych, S. (2025). Konverhentsiia finansovoho analizu v novitnii paradyhmi upravlinnia: vizualizatsiia yoho henshtaltu ta osnovni kontsepty [Convergence of financial analysis in the new paradigm of management: visualization of its gestalt and main concepts]. *Visnyk ekonomiky – Herald of Economics*, (1), 199–215. <https://doi.org/10.35774/visnyk2025.01.199>